

Fængsel paa Vand og Brød. Mulkterings-systemet har altid haft den Grundfeil i sig, at det træffer de Fattige ikke alene langt søligere end de Velhavende, men ogsaa langt hyppigere, fordi en stadig Skolegang falder dem langt besværligere. Denne Feil rettes ikke derved, at Tvangen anvendes med en saadan Slappelse, at den bliver virkningsløs, medmindre man vil notes med den Virkning, at den bliver de Velhavende til Latter og de Fattige til Plage, uden dog under de nuværende Arbejdspriser at kunne drive deres Børn i Skolen, naar de have andet Brug for dem; og hvor den slet ikke bliver anvendt, medens Anordningen dog gjælder, der tjener en saadan Tilstand kun til at svække Altelser for Loven. Jeg troer ikke at vove Meget ved den Paastand, at Mulkteringen paa dette Gebeet er dømt. Et Forsøg paa at gjenindsføre den i fuld Strengthed vil møde en overordentlig Uvillie, og om kortere eller længere Tid sprænge Almueskolen. Jeg vilde have anseet et saadant Forsøg for en Umulighed, dersom der ikke forelaae Kjendsgjerninger, som tyde paa, at Ministeriet dog troster sig til at vove det.

Jeg skønner ikke rettere, end at der kun gives to Bete, ad hvilke Almueskolen kan føres ind i en tidsvarende Udvikling. Man kan, dersom man ikke har Mod til at gaae ind paa fuldstændig Frihed, i hvert Skoledistrict oprette to Skoler, nemlig en fri Betalingskole, hvori Eleverne da maatte kunne føres idetmindste lige saa vidt som i vore bedste Almueskoler nuomstunder, og en tvungen Fattigskole, hvor Undervisningen maatte meddeles uden Betaling, men i kortere Tid og ringere Omfang, til hvilken da de Fattiges Børn og de, som paa Grund af Uorden og Forsømmelighed eller resterende Betaling bleve udviste af Betalingskolen, maatte være at henvisse. At et enkelt opvakt Barn ikke ved sine Forældres Fattigdom skulde blive hindret i at

søge Betalingskolen, derfor vilde der vistnok blive sørget ved fri Godgjørenhed, og her vilde ogsaa de Fattiges Kasse kunne komme til Hjælp. En saadan Ordning maa tiltale dem, som ikke kunne opgive Tanken om at bringe hele Massen under skolemæssig Behandling; men den vil koste Penge, idet en Fordobbling af Lærerpersonale og Skolebygninger vil blive en Fornødenhed. Jeg troer derfor, at den vil møde uoverstigelige Banfæltigheder.

Den anden Bete er den, hvorpaa jeg i flere Aar har peget hen, og som jeg ogsaa idag søger at anbefale. Den kræver ikke saakore Dpoffrelser og Anstrengelser, men kun en Lov, hvorved Skoletvangen hæves, Mulkteringen navnlig affaffes og Almueskolen erholder den Udelukkelsesret, som den ligesaa lidt som enhver anden Undervisningsanstalt kan undvære. Naar denne Udelukkelsesret kun kan udøves af Sogneforstanderskabet og Skolecommissionen, og ikke affjærer Udsigten til, at et saaledes udelukket Barn igjen kan blive optaget i Skolen, seer jeg ikke, at den vil møde væsentlige Banfæltigheder.

Naar Skolefrihedens Uvenner eller mildere Udtrykt dens ængstelige Venner frygte for, at Skoletvangens Affaffelse skal have tilfølge, at mange Børn vilde vore op i Banfundighed, da overseer de deels, at Friheden skaber en ny Skole og fremkalder en ny Interesse for dens rette Benyttelse, der efterhaanden vil udbrede sig i hele Folket, deels at ogsaa nu under den bestaaende Skoletvang adskillige Børn ved en fortsat Forsømmelighed, som Tvangen ikke har kunnet magte, vore op i Banfundighed, og at ikke saa Børn med al deres stadige Skolegang dog egentlig ikke lære Noget, ikke bringe noget virkeligt Udbytte med sig fra Skolen, hvis mangeaarige Arbejde paa dem er som henvejet, saasnart de have vendt den Ryggen. —